

Een kleine verbetering is wellicht nuttig, wanneer Prof. MUNTENDAM in zijn bespreking van de National Health Service in Engeland (1961) schrijft, dat deze nationale gezondheidsdienst „de grootste sociale conceptie van een der geniaalste socialistische staatslieden dezer eeuw, BEVAN”, is.

In november 1942 werd aan de Engelse regering een rapport uitgebracht over een complex van sociale maatregelen, waarvan de Nationale Gezondheidszorg er één was. De grote man hiervan was Sir WILLIAM BEVERIDGE. Wil men hem van een politiek etiket voorzien: hij was liberaal.

Het rapport-Beveridge steunde weliswaar op het werk en het oordeel van enige door het Ministerie van Gezondheid — de British Medical Association en de Engelse Artsenmaatschappij — ingestelde commissies, maar de grote staatsman en de dynamische promotor van de National Health Service is ontegenzeggelijk Sir WILLIAM BEVERIDGE geweest.

Literatuur: MUNTENDAM, P. (1961) Hoe het Engelse publiek denkt over de National Health Service. *Ned. T. Geneesk.* 105, 1301.

Almelo, 1 juli 1961

P. G. OP DE COUL

Indien ik de National Health Service de grootse conceptie van BEVAN heb genoemd, dan is dit omdat hij het was, die zijn stempel op de wet drukte, als knap staatsman regerend volgens het stelsel, dat beslissingen slechts in kabinet en parlement behoren te worden genomen en niet door lichamen en organisaties daar buiten. Als collega OP DE COUL meent mij te moeten verbeteren door ook BEVERIDGE te noemen, dan moge ik zijn aandacht erop vestigen, dat de „comprehensive national service for the prevention and the cure of disease and disability” door BEVERIDGE gedacht was in de vorm van verzekering, aansluitend op de Health Insurance Act van 1911, en niet als dienst. De geschiedenis van de Health Service gaat nog verder terug, tot in de 19e eeuw. Het aandeel van BEVERIDGE aan het tot stand komen van deze dienst wordt in het algemeen overschat, en het lijdt geen twijfel of de dienst zou er gans anders hebben uitgezien, indien in 1945 niet Labour aan de regering was gekomen, doch de conservatieven, en indien niet BEVAN de plaats van WILLINK als minister van volksgezondheid had ingenomen.

Paramaribo, 5 augustus 1961

P. MUNTENDAM

GEHEIMZINNIG ZIEKTEBEELD

In drie dagen tijd werd ik geconfronteerd met een zo groot aantal patiënten met hetzelfde ziektebeeld, dat ik mij afvraag, in hoeverre ook andere collega's deze ervaring hebben opgedaan, en of er een mogelijkheid is, een speciale diagnose te stellen.

De verschijnselen bestonden uit acute aanvallen van zeer hevige rugpijn aan één zijde, het beeld van acute lumbago, zonder reflex-afwijkingen, geen ischiasverschijnselen, geen koorts, geen ziektegevoel. De patiënten konden niet opstaan of gaan liggen, en moesten volledig geholpen worden. In bijna alle gevallen was er één pijnpunt in de lumbosacrale streek, die als zetel van de pijn werd aangegeven. Van de 12 patiënten waren 10 boven de 60 jaar, een ongeveer gelijk aantal mannen en vrouwen.

Aangezien ik deze aandoening nog nooit in een zo frequente opeenvolging bij elkaar heb gezien in een tijd waarin zich bijzonder weinig ziektegevallen voordoen, leek mij deze mededeling nuttig. Ik ben benieuwd of ook andere collega's dezer ervaring hebben opgedaan.

's-Gravenhage, 5 augustus 1961

N. F. DE VRIES

DE KALE INKTZWAM (COPRINUS ATRAMENTARIUS) ALS ANTI-ALCOHOLICUM

In 1951 beschreef collega A. C. COPPER een syndroom dat zich bij hem en zijn echtgenote had ontwikkeld na gebruik van een weinig brandewijn, vier uur na het eten van een matige hoeveelheid van de kale inktzwam. De paddestoel was in soep klaargemaakt en was zó 24 uur blijven staan. Zonder dat er opnieuw van de soep was gegeten, ontstond de volgende dag een zeer sterke reactie op het drinken van twee borrels: plotselinge roodheid van het gelaat en de conjunctivae, polsversnelling, later bleekheid en slappe pols; in het begin was er een gevoel van swelling van hoofd en hals, later voelden de patiënten zich misselijk, duizelig en slaperig.

Deze mededeling betrof een der weinige in Nederland gepubliceerde gevallen. Uit buitenlandse literatuur zijn verschillende beschrijvingen van soortgelijke verschijnselen bekend (zie o.a. de samenvatting in *Revue médicale de la Suisse Romande*, 1948, No. 5), hoewel deze anti-alcoholische werking toch vrij zelden voorkomt en ook onder dezelfde omstandigheden niet regelmatig terugkeert.

Dergelijke verschijnselen komen ook voor na het gebruik van disulfiram (Refusal=Antabus=tetra-ethyl-thiuramdisulfide) en het drinken van alcoholhoudende dranken (KETEL 1950). Deze stof geeft een enkele maal op zichzelf (dus zonder combinatie met alcohol) toxische werkingen, hoewel deze bij de thans gebruikelijke dosering uitzondering geworden zijn. Deze effecten zijn na het eten van deze paddestoel nog nooit waargenomen.

Het zou van praktisch en wetenschappelijk belang kunnen zijn, het in deze zwam voorkomende bestanddeel dat als anti-alcoholicum kan werken, maar niet identiek is met disulfiram, te isoleren. Omdat er dit jaar zoveel regen is gevallen, zullen er ongetwijfeld al vroeg in de herfst of in de nazomer, vele paddestoelen te vinden zijn en, meermalen met alcoholbevattende dranken gecombineerd, gegeten worden.

Nu zou ik graag alle collegae, die gevallen van het bedoelde symptomencomplex hebben waargenomen, willen vragen, mij deze te rapporteren. Ik stel grote prijs op zoveel mogelijk details en bijzonderheden, bv. of de patiënt voor bepaalde stoffen overgevoelig is en zo ja voor welke, alcohol inbegrepen; of ook andere paddestoelen tegelijk met deze coprinus werden gegeten en zo ja, welke soorten; of de collega ook patiënten bekend zijn, die deze smakelijke zwam hebben gegeten gelijk met of enige tijd voor het gebruik van alcohol, zonder nadelige gevolgen. Ook is het van belang te weten of alleen de nog jonge zwam gegeten werd, dan wel of de hoed al gedeeltelijk tot een zwarte, weinig smakelijk uitzijnde substantie was vervloeid. Het zou mogelijk zijn, dat het gezochte bestanddeel pas bij deze autolyse vrijkomt. De bereidingswijze is wellicht ook van invloed op het effect. En dan is het nog van betekenis, op wat voor soort grond de zwam werd aangetroffen. Het is bekend, dat deze coprinus meestal groeit op N- of S-bevattende grond, in de omgeving van plaatsen waar organische stof terecht komt (mest, afval) en waar men om diezelfde reden ook zo vaak brandnetels aantreft. Het ondergrondse weefsel van fijne worteldraadjes (mycelium) is gebonden aan oud, gedeeltelijk vergaan hout. Dat gladde inktzwammen van bepaalde groeiplaatsen soms wél, soms geen reactie geven, kan samenhangen met de aanwezigheid of het ontbreken van deze stoffen in de bodem. Natuurlijk moet men zeker zijn, inderdaad de „gewone” inktzwam te pakken te hebben: de geschubde soort *Coprinus comatus*, te herkennen aan de grote wat afstaande schubben over het gehele hoedje, mist deze anti-alcoholische werking te enenmale.